

19 JUNI 1953

No. 187836.

Bijl.: twee

Betr.: Koerswijziging C.P.N.

VERTROUWELIJK.

Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij een in twee bijlagen verwerkte beschouwing van mijn Dienst aan te bieden, n.a.v. een C.P.N.-resolutie over de uitslag der gemeenteraadsverkiezingen.

Bijlage I bevat een bondige samenvatting van inhoud en strekking, bijlage II een nadere toelichting op de in dit partijdocument behandelde materie, met een prognose over de d.zz. veronderstelde uitwerking van de koerswijziging.

Terzake dient enig voorbehoud te worden gemaakt, aangezien het Dagelijks Bestuur in bedoelde resolutie precisering van zijn plannen tegen Juli a.s. heeft aangekondigd.

Een doordruk van dit schrijven werd ter kennisgeving gezonden aan de Minister-President, alsmede aan Uw ambtgenoot, de Minister van Sociale Zaken.

✓ HET HOOFD VAN DE DIENST
voor aan.

w.g. Mr. A. van Maanen.

Aan Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken,
Ministerie van Binnenlandse Zaken
te
'S-GRAVENHAGE.

behorend bij schrijven
no.187836 d.d. 29 Juni 1953

Koerswijziging van de C.P.N.

"Er moet een eind komen aan de verwaarlo-
zing van het werk in de vakverenigingen.
"De partijleiding moet de waarborgen
"scheppen dat de voornaamste krachten van
"onze partij gericht worden op het werken
"voor de belangen van de arbeiders in hun
"vakorganisatie, voornamelijk in het N.V.V.
"en de andere Uniebonden."

(Resolutie DB-C.P.N./Juni 1953)

Na de verkiezingsuitslag

De uitslag der gemeenteraadsverkiezingen van 27 Mei '53 bracht de communisten teleurstelling en ontgoocheling. Het Dagelijks Bestuur der C.P.N. zoekt naar een oplossing van de crisis, waarin de partij zich bevindt. Het wil de politiek van verdeeldheid tussen socialistische en communistische werkers doorbreken, de verbinding met het werkende volk handhaven of versterken, zich verlossen van "beginselloze conflicten", kortom de spil van een nationaal eenheidsfront worden.

Er zijn vele andere wensen en klachten naar voren gebracht in een uitgebreide landelijke kaderbijeenkomst d.d. 6 en 7 Juni j.l., waarin het D.B. "met de grootste ernst en in scherp zelfcritische geest" het gehele werk van de partij sinds het 16e congres van November 1952 aan een onderzoek heeft onderworpen.

Het was alles een beetje in mineur. Er heerste in deze kring van circa honderd hoge partijfunctionarissen, districts-instructeurs, vakbondsbestuurders etc. een begrafenisstemming. Het vakbewegingswerk der partij werd bij de discussies het scherpst op de korrel genomen.

Hoofdmomenten

Het Dagelijks Bestuur der C.P.N. nam nadien een resolutie aan, waarin vijf hoofdmomenten naar voren komen:

- a. interne crisisverschijnselen - de partij is nog steeds uiterst zwak met de georganiseerde arbeidersbeweging verbonden; dit is een gevolg van de principiële onklarheid in het partijbestuur; ernstige gebreken in het organisatie-werk en grote zwakten in het partijleven, onthuld tijdens de verkiezingscampagne.
- b. koerswijziging - de opvatting is ingeworteld, dat de partij er is voor de politiek en de vakbeweging voor de economie. Ten aanzien van dit vraagstuk moet het partijbestuur een wending doorvoeren: de partij moet onder haar eigen vlag optreden onder de arbeidersklasse, onafhankelijk van wat de vakbeweging doet.

c. het kleine werk

VERTROUWELIJK

- c. het kleine werk - de partij moet meer aandacht besteden, in navolging van wat Stalin leerde, aan de dagelijkse belangen der arbeidersklasse; in de praktijk van het partijwerk en in De Waarheid gebeurt vaak het omgekeerde en worden de internationale vraagstukken op de voorgrond geplaatst.
- d. richtlijnen voor de nieuwe acties - tegen huurverhoging, voor verbetering van lonen en arbeidsvoorwaarden, verdediging van door crisis bedreigde middenstanders.
- e. vernieuwing in de top - het Partijbestuur zal een grondig voorbereide zitting in Juli a.s. houden, waaraan nauwkeurige richtlijnen voor het werk in de vakverenigingen en voor het organisatiewerk zullen worden voorgelegd; het Dagelijks Bestuur moet versterkt worden met nieuwe krachten, naar voren gekomen uit de massastrijd en de partij-discussies.

Vooruitzichten

In bedoelde resolutie worden, ten dele bij herhaling, denkbeelden ontwikkeld, waaruit dezerzijds het volgende wordt afgeleid:

1. het werk in de vakbeweging, d.w.z. toenaderingspogingen tot en cellenbouw in de Uniebonden, in het bijzonder in het N.V.V., zal zo krachtig mogelijk worden aangepakt;
2. het organisatie- en instructiewerk zal op de helling moeten komen teneinde aan de politieke en organisatorische ontreddering der C.P.N., die de partijleiding thans erkent, het hoofd te kunnen bieden;
3. de communisten moeten deelnemen aan alle mogelijke arbeid in verenigingen en comité's teneinde verbinding met de massa te verkrijgen;
4. de partij moet streven naar een evenredige vertegenwoordiging in de fracties van communisten en partijlozen, in de colleges van B. & W. en in de raadscommissies;
5. de communisten moeten voortborduren op de eenheidsfront-tactiek van locale aard met de P.v.d.A..

Conclusie

Gelet op het resultaat van zovele communistische ondernemens van de laatste jaren, valt het ernstig te betwijfelen of de uitwerking van de vorengemelde plannen enig succes zal opleveren.

De analyse van de fouten en gebreken van de partij en haar leiding behelst weliswaar een element van waarheid, doch gaat voorshands niet verder dan een collectieve schuldbelijdenis onder aankondiging van nauwkeurige richtlijnen voor de naaste toekomst.

behorend bij schrijven
no.187836 d.d. 19 JUNI 1953

De Resolutie van het Dagelijks Bestuur der C.P.N. over
de uitslag der gemeenteraadsverkiezingen 1953

Samenvatting en commentaar

Na de nederlaag van 27 Mei j.l. gingen in de C.P.N. de sluisen van critiek en zelfcritiek wijd open. Een gezelschap van circa honderd personen - de gehele partijleiding en het jongste landelijke kader, waaronder ook E.V.C.-voormannen - beraadslaagde op 6 en 7 Juni '53.

Gerben WAGENAAR drong aan op openhartige discussies en legde daarvan in zijn inleiding een proeve af:

De uitslag der gemeenteraadsverkiezingen was een grote nederlaag. Wij voorspelden steeds toenemende werkloosheid, zij nam echter af. Teveel behandelden wij internationale problemen, terwijl wij de kleine zaken van dichtbij, die zo spreken bij de bevolking, verwaarloosden. Onze oppositie in het N.V.V. en de P.v.v.A. heeft niet het succes gehad van de oppositie-Bolhuis in Emmen. De groei van de P.v.d.A. was te danken aan die van het N.V.V., ons afnemend stemmenaantal was te wijten aan vermindering van de E.V.C.-aanhang, aldus enige zijner opmerkingen.

Een der vele functionarissen, die nadien aan het woord kwamen, pogde in het voetspoor van de partij voorzitter te treden, maar deed een "reformistische" misstap. De achteruitgang was z.i. mede veroorzaakt, omdat door ons gezegd en geschreven was, dat er niet werd gebouwd, terwijl bijvoorbeeld iedere Amsterdammer hele wijken nieuwe woningen ziet verrijzen. Wij beweerden, dat de lonen ontoereikend zijn, terwijl de arbeiders voor onze looneisen niet in beweging komen.

x x x

In het kader van het navolgende beschouwend overzicht zullen de gevoerde discussies slechts worden behandeld, voorzover zij in de "Resolutie van het Dagelijks Bestuur over de Verkiezingsuitslag" zijn verwerkt.

"De Waarheid" van 10-6-'53 gaf verslag van de C.P.N.-kaderconferentie, waarin Paul de GROOT het vakbondswerk (van de partij) en de strijd voor de dagelijkse belangen als dominerende taken stelde. Lerend van de belangrijke ontwikkeling in Emmen (waar een P.v.d.A.-oppositie bij de raadsverkiezingen succes boekte) moesten de communisten "op geduldige wijze" de P.v.d.A.-ers de ontwikkeling en de strijd uitleggen.

Aan het eind van zijn betoog verwees De GROOT naar de groei van "een nieuwe internationale situatie". De Partij, zo verzekerde hij, heeft grote perspectieven. De slotpassage van de jongste Resolutie (Waarheid, 13-6-'53) bevat hetzelfde element: de eindoverwinning zal aan ons zijn.

1952 - 1953

Bijna een jaar geleden hield de algemeen partijsecretaris zijn bekende 3 Juli-referaat n.a.v. de uitslag der Kamerverkiezingen. Zijn huidige visie op de zorgen en moeilijkheden van de C.P.N. is vastgelegd in de jongste verantwoording van het Dagelijks Bestuur.

In wezen

In wezen erkent de Partij daarin zich in een crisis-toestand te bevinden als "resultaat van de politiek van verdeeldheid tussen socialistische en communistische werkers en van samenwerking met de reactie, die door de rechtse leiders van "de P.v.d.A. wordt gevoerd."

De partijleiding beseft wel, dat er veel in en buiten de C.P.N. moet veranderen, voor de kansen op herstel reëel worden.

Tussen beide ontboezemingen in liggen de uitspraken van het 16e Partijcongres en van het 3e E.V.C.-congres van November en December vorig jaar.

Schijnbaar is er niet zoveel veranderd, aangezien de partijleiding een politiek van brede samenwerking blijft aanbevelen.

Ook de jongste resolutie ijvert opnieuw "voor versterking van de verbinding met arbeidersklasse en middengroepen".

De gevoelens waarmede dit alles wordt beleden monden echter ditmaal uit in een "mea culpa" van de partijleiding in haar geheel. De zelfcritiek is nu ook in de top luider en nadrukkelijker geworden. Ook de algemeen secretaris heeft zichzelf de critiek aangetrokken, die het kader uitbracht op de leiding van het partijbestuur.

De "voornaamste conclusie" van het Dagelijks Bestuur der C.P.N. houdt in, "dat de partij nog steeds uiterst zwak met de georganiseerde arbeidersbeweging is verbonden en dat deze verbinding in een aantal plaatsen nog achteruit gaat". (onderstreping dzz.)

Dit is, aldus wordt verder erkend, het gevolg van de "principiële onklarheid in het partijbestuur" en daardoor ook in de partij, over haar rol in de praktische, dagelijkse strijd en over het werk in de vakverenigingen.

Deze onklarheid had, aldus de resolutie, geleid tot een opportunistische (sociaal-democratische) praktijk in het werk van de partij onder de massa, waarbij haar zelfstandige taak om leiding te geven op alle gebieden van de arbeidersbeweging, zowel in de algemeen politieke strijd, als ook in de actie voor de dagelijkse belangen (lonen, arbeidsvoorwaarden) wordt nagelaten.

Hierdoor is de opvatting ingeworteld, dat de partij er is voor de politiek en de vakbeweging voor de economie, aldus de resolutie.

"Een wending doorvoeren"

Terstond daarop volgt, in een woordkeuze, die herinnert aan de terminologie van de Comintern, de Derde Internationale, deze aanwijzing: "Ten aanzien van dit vraagstuk moet het partijbestuur een wending doorvoeren" (onderstreping dzz.)

"Het doorvoeren van een wending is in de vocabulaire van het communisme koerswijziging.

Waaruit bestaat die? De resolutie omschrijft haar aldus: "De partij moet onder haar eigen vlag optreden onder de arbeidersklasse, onafhankelijk van wat de vakbeweging doet".

Dit houdt in, dat de C.P.N., bij voorkeur in de bedrijven zelf, op alle terreinen een zelfstandige activiteit wil ontplooiën. Ten aanzien van het "onder eigen vlag" optreden, geeft de resolutie van het D.B. geen aanwijzingen voor het uitbreiden van het aantal bedrijfsafdelingen der partij; tot heden vermocht zij er niet in te slagen het C.P.N.-bedrijfswerk behoorlijk te organiseren en uit te bouwen.

Het thans genoemde "vakverenigingswerk" van de partij - geen novum in de historie van het communistisch gewroet - houdt voor de leiders ruimere mogelijkheid van handelen in.

Tot heter begrip van deze ombuiging der partij-tactiek dient allereerst te worden verwezen naar het standpunt van Paul de GROOT in zijn rede van 3 Juli 1952.

Met kracht verzette hij zich daarin tegen de opvatting de E.V.C. te beschouwen als een blok aan het communistische been.

In dezelfde toespraak, waaraan de partijleiding als leidraad voor het laatste C.P.N.-congres nog zo grote waarde toekende, stond de algemeen secretaris de overgang en bloc voor van de E.V.C. in het N.V.V., "wanneer in het N.V.V. ieder lid het recht zal zijn toegekend om te werken voor de omvorming van deze vakcentrale tot een strijdorganisatie voor de belangen van de arbeidersklasse". Zolang dit nog niet was bereikt, aldus De GROOT, "zolang is de E.V.C. onmisbaar voor de Nederlandse arbeidersklasse".

Aan de vooravond van het 16e Partijcongres betoogde de C.P.N. - alweer terugvallend op dit bekende referaat:

"Onze vakverenigingspolitiek kan niet anders dan gebaseerd zijn op de E.V.C., die deel uitmaakt van het Wereldvakverbond en die een steunpunt is voor het werk onder de massa's, in de reformistische en reactionnaire geleide vakorganisatie. Dat is steeds onze politiek geweest en het is een juiste politiek."

Aarzeling hierbij betekende, volgens de partijsecretaris, "dat wij onze verbinding met de massa verzwakken" etc.

Ten overvloede stelde De GROOT op het congres van November '52, dat de C.P.N. verantwoordelijk is voor de partijgenoten in de E.V.C. op de leidende posten en dat zij alles zal doen om de E.V.C. - de voorhoede van de Nederlandse vakbeweging - groot en machtig te maken". (onderstrepingen dzz.)

Gedevalueerd

De Eenheidsvakcentrale moet in de huidige opvatting van de partijleiding wel aanmerkelijk zijn gedevalueerd, nu slechts één bescheiden alinea in de jongste resolutie als een zwakke echo van de vroeger zo uitbundige aanprijzingen naklinkt. Zij wordt voorafgegaan door deze (vetgedrukte) passage:

"De partijleiding moet de waarborgen scheppen, dat de voor naamste krachten van onze partij gericht worden op het werken voor de belangen van de arbeiders in hun vakorganisatie, voornamelijk in het N.V.V. en de andere Uniebonden".

Dan komt de summiere toevoeging:

"Daarnaast moet de E.V.C. ondersteund worden bij haar taak, het georganiseerde steunpunt te zijn voor de eenheid van de vakbeweging op de grondslag van de vakverenigingsdemocratie en de klassenstrijd."

Het gaat wellicht te ver uit het vorenstaande af te leiden, dat de Partij thans haar vooroorlogs ondermijningswerk door de R.V.O., de "Rode Vakverenigings Oppositie", wil doen herleven.

Wel wordt het duidelijker dan ooit, dat de momenteel tot nauwelijks 40.000 leden ineengeschrompelde E.V.C. voor de C.P.N. aan belang heeft ingeboet. Door haar alleen bereikt zij de massa stellig niet.

Politieke lijn - politieke leiding

Politieke lijn - politieke leiding

Paul de GROOT stelde in de landelijke kaderconferentie vast, dat de jongste verkiezingsuitslag slecht was, dus was er slecht gewerkt. Dit fiasco werd uitsluitend de politieke leiding verweten en toegeschreven aan collectieve of individuele vergrijpen tegen de onder alle omstandigheden juiste politieke lijn der C.P.N., die gebaseerd is op de "onfeilbare" communistische wereldbeschouwing.

Ook thans ging het Dagelijks Bestuur bij het opstellen van zijn openlijke verantwoording er van uit dat "de algemene oriëntering van het 16e Partijcongres door de feiten wordt bevestigd", een in haar vaagheid spitsvondige formulering.

De resolutie valt dientengevolge in twee sterk contrasterende delen uiteen, waarvan het eerste - uitvoerig en in mineur - boordevol critiek en zelfcritiek is, en het tweede - beknopt en in majeur - hoog opgeeft over de "wereldomvattende successen van het communisme". Enkele alinea's hoger werd echter het "in de practijk van ons partijwerk en in onze krant" op de voorgrond stellen van de internationale vraagstukken gelaakt.

Voor wat het eerste deel betreft wordt betoogd: "De Waarheid" begreep haar taak niet; in de verkiezingscampagne werden tactische fouten gemaakt; het organisatiewerk toonde ernstige gebreken; in het partijleven traden grote zwakten aan de dag; onvoldoende instructie en politieke voorlichting aan besturen en leden in de partij; het onder de voet lopen van de partijdemocratie; zelfvoldaanheid; het tekort schieten aan zelfcritiek bij de leidingen; onvoldoende rekening houden met de critiek van onderop; kostbare tijd verdoen met beginselloze conflicten in de partijorganisatie, etc. etc..

De internationale aspecten van het communisme zijn in de resolutie slechts terloops aangestipt, wat niet wil zeggen, dat zij de partijleiding niet beroeren. In een brief aan het hoogste kader der C.P.N., waarin een uitnodiging tot bijwoning van de conferentie op 6 en 7 Juni j.l. was vervat, stelde het organisatiebureau der C.P.N. een aantal informatieve vragen, waaronder één over de mogelijke invloed van de dokterskwestie in de Sowjet-Unie op de uitslag van de laatste gemeenteraadsverkiezingen.